

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คอมพิวเตอร์เป็นเทคโนโลยีขั้นสูงที่มีคุณค่ามหาศาลในการที่จะนำมาใช้ในวงการต่าง ๆ ได้ทุกวงการ เพราะคอมพิวเตอร์สามารถทำงานได้รวดเร็ว และถูกต้อง ดังนั้นความเจริญก้าวหน้าทางคอมพิวเตอร์จึงมีส่วนผลักดันให้เกิดการประยุกต์นำมาใช้งานด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง อีกทั้งการพัฒนาของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วต้องอาศัยวิทยาการสมัยใหม่เข้ามาเกี่ยวข้อง หากหน่วยงานต้องการให้การใช้คอมพิวเตอร์เป็นไปอย่างเต็มประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด จำเป็นอย่างยิ่งที่บุคลากรที่ใช้คอมพิวเตอร์จะต้องเรียนรู้วิธีการใช้ ตลอดจนการซ่อมแซม บำรุงรักษาที่ถูกต้องวิธี

กระทรวงศึกษาธิการ มีการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ทางการบริหาร และการจัดการเรียนการสอนมาเป็นลำดับ เพื่อให้เกิดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม อุปกรณ์ประเภทคอมพิวเตอร์เป็นสื่ออีกชนิดหนึ่งที่มีบทบาท และถูกนำมาใช้อย่างมากในปัจจุบัน โดยนำมาใช้กับงานประเภทต่าง ๆ และจากการศึกษาของศูนย์สารสนเทศสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่าคอมพิวเตอร์มีบทบาทสำคัญในด้านการบริหาร และการจัดการเรียนการสอน แต่การใช้คอมพิวเตอร์พบว่ามีปัญหาในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการจัดระบบข้อมูล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538)

สำนักงานพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษาและกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนข้าราชการ และบุคลากรทางการศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและสมรรถนะที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การอาชีวศึกษาเป็นมืออาชีพด้านการอาชีวศึกษาที่ปรับตัวทันต่อเหตุการณ์ เรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ซึ่งกลยุทธ์หนึ่งที่ใช้ในการดำเนินการ คือการส่งเสริม และสนับสนุนการนำนวัตกรรม และระบบ ICT มาใช้ในการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริการ และการบริหารจัดการ (สำนักงานพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา, 2550)

สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ซึ่งประกอบด้วย 5 สถานศึกษา คือ วิทยาลัยเทคนิคระยอง วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย วิทยาลัยการอาชีพแกลง วิทยาลัยสารพัดช่างระยอง และ

วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด มีวิสัยทัศน์ที่จะพัฒนาสถาบันอาชีวศึกษา จัดการอาชีวศึกษา และ ฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานการอาชีวศึกษา มีการบริหารจัดการที่มี ประสิทธิภาพสอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาล โดยกำหนดพันธกิจดังนี้

1. ผลิตและพัฒนากำลังคนในทุกระดับอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานการอาชีวศึกษา
2. วิจัย และพัฒนาถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่ชุมชน และสังคม
3. พัฒนาการบริหารให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งปัจจุบัน

สถานศึกษาต่าง ๆ เหล่านี้ นำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน และ การบริหารงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง, 2550)

ตามโครงสร้างของฝ่ายบริหารในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง งานฝ่าย บริหารถือเป็นงานด้านอำนวยการที่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีความพร้อม นั่นหมายถึงจะต้องมี ความพร้อมในการดำเนินการด้านข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของหน่วยงาน ทั้งในด้าน การจัดทำ สืบค้น ประมวลผลนำเสนอ ตลอดจนเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานที่ ของทุกฝ่ายในหน่วยงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด งานบริหารทุกฝ่ายในสถานศึกษา ได้จัดหาคอมพิวเตอร์ไว้ใช้งาน เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงานด้านเอกสาร และข้อมูล ที่เกี่ยวข้องแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้คอมพิวเตอร์ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี และ การเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

สมรรถนะของบุคลากรที่ควรมีในการใช้คอมพิวเตอร์โดยทั่วไป จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะขั้นพื้นฐานในการใช้ไอซีทีได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ดังนี้

1. สามารถใช้งานคอมพิวเตอร์เบื้องต้นได้อย่างถูกต้อง
2. สามารถใช้ซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้
3. สามารถใช้ไอซีทีเพื่อการติดต่อสื่อสารและการสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่าย และ

อินเทอร์เน็ต

4. เข้าใจในเรื่องกฎกติกา และจรรยาบรรณในการติดต่อสื่อสารผ่านระบบ

อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งตระหนักถึงผลกระทบที่มีต่อบุคคล และสังคม

นอกจากนั้นแล้วต้องมีความสามารถในการใช้ทักษะด้าน ไอซีทีเพื่อการปฏิบัติงาน และ การเรียนรู้ของตนเองได้ ดังนี้

1. สามารถใช้ไอซีทีในการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ได้อย่างคุ้มค่า ประโยชน์ และมี ประสิทธิภาพ
2. สามารถใช้ไอซีทีเพื่อการพัฒนา การเรียนรู้และทักษะของตนเอง

3. สามารถใช้ทักษะและความรู้ด้าน ไอซีทีเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านอื่น ๆ ของตนเองได้
(มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551, หน้า 3)

ช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ทุกฝ่ายในงานบริหารของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดระยอง ได้มีการจัดส่งบุคลากรงานบริหาร ไปอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานทางด้านคอมพิวเตอร์ บ้าง แต่ยังมีจำนวนน้อยครั้ง และไม่ทั่วถึง บางฝ่ายไม่เคยจัดส่งเลย เมื่อเกิดปัญหาในการใช้คอมพิวเตอร์มักแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าด้วยวิธีการขอรับการสนับสนุนจากผู้มีความรู้ ความสามารถ มาช่วยเป็นครั้งคราว เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่งานของสถานศึกษา ทั้งที่บุคลากรในฝ่ายงาน มีประจำอยู่ทุกแผนกแล้ว เพียงแต่ยังขาดการสนับสนุนให้เกิดความรู้ คงมขำนาญเท่านั้น หากปัญหาเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขก็จะทวีความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้นการเตรียมบุคลากรในงานบริหารให้มีความรู้ ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์เพื่อที่จะใช้งานได้เต็มประสิทธิภาพ นั้นสามารถทำได้ โดยการพัฒนาคูคลากร

จากเหตุผลและความจำเป็นที่กล่าวมาผู้วิจัยเป็นผู้หนึ่งที่ปฏิบัติหน้าที่งานบริหารในงานแนะแนว และได้มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานด้านต่าง ๆ ซึ่งจากการปฏิบัติงานมักพบปัญหาทั้งเฉพาะในหน่วยงานที่ปฏิบัติและในเรื่องการปรับปรุงข้อมูลรวมถึงปัญหาการนำไปใช้ของฝ่ายงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้ทำการศึกษาถึงสภาพ และความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาสมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ และเป็นแนวทางประกอบการพัฒนาของผู้บริหารในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาสมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดระยอง ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาสมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดระยอง
3. เพื่อเปรียบเทียบ สภาพการพัฒนาสมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามตำแหน่งงาน
4. เพื่อเปรียบเทียบ ความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามตำแหน่งงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาบุคลากรด้านคอมพิวเตอร์ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง
2. ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบในการวางแผนพัฒนาบุคลากรผู้ใช้คอมพิวเตอร์ในอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ให้ตรงกับเป้าหมายที่ต้องการ
3. ผู้บริหารสามารถนำความรู้ที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ ไปพัฒนาการใช้คอมพิวเตอร์ในด้านการบริหารงานของวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยองต่อไป

คำถามในการวิจัย

สภาพการพัฒนาศมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์

1. สภาพการพัฒนาศมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ ด้านวิธีการพัฒนาของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง อยู่ในระดับใด
2. สภาพการพัฒนาศมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ ด้านเนื้อหาของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง อยู่ในระดับใด
3. สภาพการพัฒนาศมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ ด้านวิธีการพัฒนาของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามตำแหน่งงาน อยู่ในระดับใด
4. สภาพการพัฒนาศมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ ด้านเนื้อหาของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามตำแหน่งงาน อยู่ในระดับใด

ความต้องการการพัฒนาศมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์

1. ความต้องการการพัฒนาศมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ ด้านวิธีการพัฒนาของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง อยู่ในระดับใด
2. ความต้องการการพัฒนาศมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ด้านเนื้อหาของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง อยู่ในระดับใด
3. ความต้องการการพัฒนาศมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ ด้านวิธีการพัฒนาของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามตำแหน่งงาน อยู่ในระดับใด
4. ความต้องการการพัฒนาศมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ด้านเนื้อหาของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามตำแหน่งงาน อยู่ในระดับใด

เปรียบเทียบความแตกต่างสภาพ และความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพ

ด้านคอมพิวเตอร์

1. สภาพการพัฒนาสมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ในด้านวิธีการพัฒนาและด้านเนื้อหาของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามตำแหน่งงาน แตกต่างกันหรือไม่

2. ความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ในด้านวิธีการพัฒนาและด้านเนื้อหาของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จำแนกตามตำแหน่งงาน แตกต่างกันหรือไม่

ขอบเขตในการวิจัย

1. ขอบเขตในการวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงสภาพ และความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ ของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยองใน 2 ด้าน คือ

1.1 ด้านวิธีการพัฒนา ได้แก่

- การฝึกอบรม/ สัมมนา
- การศึกษาดูงาน
- การลาศึกษาต่อ
- การศึกษาจากเอกสาร ตำรา คู่มือการปฏิบัติงาน

1.2 ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ได้แก่

- การใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐานทั่วไป
- การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในงานที่ปฏิบัติ

2. ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ซึ่งประกอบด้วย 5 สถานศึกษา จำนวน 205 คน ได้แก่ สถานศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระยอง สถานศึกษาวิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย สถานศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง สถานศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่าง และสถานศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด โดยจำแนกตามตำแหน่งหัวหน้างาน จำนวน 55 คน และตำแหน่งผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 150 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดโดยการคำนวณจากสูตรของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607 - 608) โดยจำแนกตามตำแหน่งหัวหน้างาน จำนวน 46 คน และตำแหน่งผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 107 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ บุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดระยอง จำแนกตามตำแหน่งงาน ดังนี้

- หัวหน้างาน
- ผู้ปฏิบัติงาน

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ สภาพ และความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ของบุคลากรในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดระยอง ใน 2 ด้าน ดังนี้

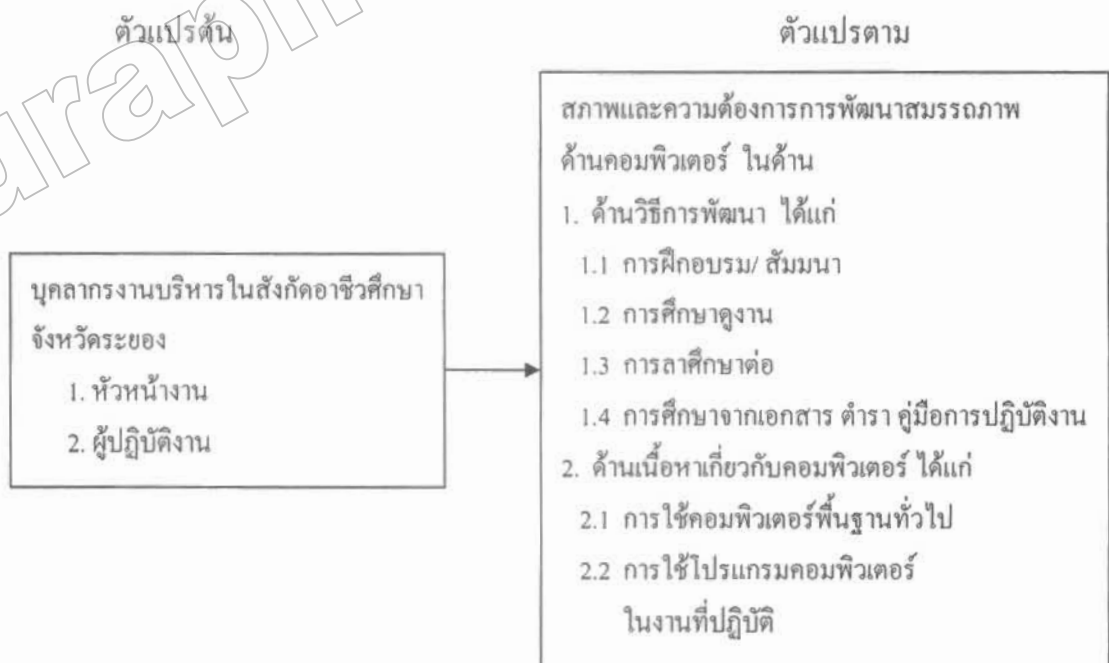
4.2.1 ด้านวิธีการพัฒนา ได้แก่

- การฝึกอบรม/ สัมมนา
- การศึกษาดูงาน
- การลาศึกษาต่อ
- การศึกษาจากเอกสาร ตำรา คู่มือการปฏิบัติงาน

4.2.2 ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ได้แก่

- การใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐานทั่วไป
- การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในงานที่ปฏิบัติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ หมายถึง วิธีการ และเนื้อหาในการพัฒนาความสามารถด้านคอมพิวเตอร์

2. ความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านคอมพิวเตอร์ หมายถึง ความมุ่งหวังหรือความประสงค์ของบุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยองที่จะพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบริหาร โดยผู้วิจัยมุ่งเน้นด้านวิธีการพัฒนาและด้านเนื้อหา

3. ด้านวิธีการพัฒนา หมายถึง วิธีการเพิ่มเติมความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ที่บุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง มีดังนี้

3.1 การฝึกอบรม/สัมมนา หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้โดยวิธีการศึกษาในหลักสูตรเฉพาะเรื่องภายในระยะเวลาไม่นาน ซึ่งอาจเกิดขึ้น โดยหน่วยงานอื่น หรือภายในหน่วยงาน

3.2 การศึกษาคูณน หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้โดยวิธีการไปศึกษาคูณนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน

3.3 การลาศึกษาต่อ หมายถึง กล่าวว่าการสนับสนุนให้มีการศึกษาต่อ หมายถึง การให้การศึกษาคูณนเพื่อเพิ่มพูนคุณวุฒิทั้งในและต่างประเทศทุกระดับคุณวุฒิ โดยต้นสังกัดเป็นผู้อนุญาตให้ไปศึกษาคูณนตามความประสงค์

3.4 การศึกษาจากเอกสาร ตำรา คู่มือในการปฏิบัติงาน ซึ่งหน่วยงานได้จัดเตรียมไว้ให้

4. ด้านเนื้อหา หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

4.1 การใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐานทั่วไป หมายถึง การพัฒนาความรู้พื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เช่น ส่วนประกอบของคอมพิวเตอร์ การทำงานของคอมพิวเตอร์ ประเภทของคอมพิวเตอร์ และการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ของคอมพิวเตอร์ การดูแลรักษาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น และการใช้อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

4.2 การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในงานที่ปฏิบัติ แยกตามฝ่ายงาน หมายถึง การใช้โปรแกรมเฉพาะงานในแต่ละฝ่ายงาน

5. บุคลากรงานบริหารในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง หมายถึง หัวหน้างาน และผู้ปฏิบัติงานบริหาร ตามฝ่ายงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการอาชีวศึกษา จังหวัดระยอง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคระยอง วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด วิทยาลัยสารพัดช่าง และวิทยาลัยการอาชีพแกลง